

Jauna ES atbalsta kārtā jaunaudžu kopšanai

Pasākuma mērķis ir palielināt meža ekonomisko vērtību, nodrošinot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu. Atbalsts paredzēts, lai veiktu jaunaudžu kopšanu mežos, kuros kociņu augstums nepārsniedz 10 metru garumu, tos atbrīvojot no lakstaugu aizzēluma, krūmiem un konkurējošiem kociņiem, un kopto kociņu atzarošanai. Atbalstu var izmantot arī tādū mežaudžu nomaiņai, kur ir nepietiekams koku skaits, augšanas vietai neatbilstošas koku sugas vai kokus būtiski ir bojājuši meža dzīvnieki, kaitēkļi vai slimības.

Atbalsta pretendents ir meža zemes īpašnieks – fiziska persona, juridiska persona, kuras privātā kapitāla daļas ir 50 vai vairāk procentu un pašvaldība vai pašvaldības kapitālsabiedrība, kas apsaimnieko pašvaldības īpašumā esošu meža zemi.

Projektu īstenošanas vieta ir Latvijas lauku teritorija. Maksimālā attiecināmo izmaksu summa un apmērs:

- jaunaudžu kopšana – 299 EUR/ha;
- jaunaudžu kopšana vienlaikus ar nākotnes koku atzarošanu – 427 EUR/ha;
- mazvērtīgu mežaudžu nomaiņa – 1195 EUR/ha.

Plānotā atbalsta intensitā-

Lauku atbalsta dienests ir izsludinājis projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam pasākumam “Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kas ilgs no 2014. gada 31. oktobra līdz 1. decembrim. Pasākuma 5. kārtas ietvaros tiek atbalstīta jaunaudžu kopšana un mazvērtīgu mežaudžu nomaiņa. Kopējais publiskais finansējums ir 1 045 400 EUR.

te ir 50% vai 60%, ja projekts tiek īstenots mazāk labvēlīgos apvidos.

Viens pretendents var pieprasīt uz jaunaudžu kopšanu un/vai mazvērtīgu mežaudžu nomaiņu platībā, kas nepārsniedz 20 hektārus. Netiek atbalstīta instrumentu un aprīkojuma iegāde jaunaudžu kopšanai. Iesniegto projektu īstenošana jāveic ne vēlāk kā līdz 2015. gada 15. augustam.

Pretendējot uz atbalstu, pretendents jāievēro *de minimis* atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtība. Vēršam uzmanī-

bu, ka šajā kārtā, pretendējot uz atbalstu, pretendents jāievēro *de minimis* atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtība. Tādēļ, iesniedzot projektu, jāpievieno aizpildītu formu jau par līdz šim saņemto atbalsta apjomu.

Plašāka informācija par atbalstu pieejama 2009. gada 6. oktobra MK noteikumos Nr. 1145 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsts piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” īstenošanai.”

Informācija par dokumentu sagatavošanu pieejama interneta vietnē: www.lad.gov.lv.

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) ir sagatavojis un izdevis informatīvo lapu „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”. Elektroniski tā pieejama interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv, bet drukātā veidā – MKPC nodaļās visā Latvijā. Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki palīdzēs meža īpašniekiem gan ar padomu, gan praktiski – kā izstrādāt meža apsaimniekošanas plānu, sagatavot projekta pieteikumu un platības skici atbalsta saņemšanai.

Sīkāka informācija un kontakti www.mkpc.llkc.lv vai pa tālruni 63050477.

Foto: Maija Birkena – Dzelzkalēja

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Svarīgākās izmaiņas medību noteikumos
- Atcelts meža ugunsdrošais laikposms

2-3. lpp

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- DAINIS ZUIKA – uzņēmējs, nodarbojas gan ar lauksaimniecību, gan mežsaimniecību

4-5. lpp

AR MEŽU SIRDĪ

- Stāsts par Valdemārpils meža muzeju un tā veidotāju JĀNI METUZĀLU un viņa ģimeni

6-7. lpp

NOTIKUMU MOZAĪKA

- Zemkopības ministrijas reģionālā meža nozares konference 2014
- Izveidota Baltā vilka taka Kabiles pusē

8-9. lpp

PASAUĻĒ

- Par izstādē INTERFORST 2014 Minhenē redzēto
- Izstāde FinnMETKO 2014 notiek Somijā jau kopš 1999.gada

10-11. lpp

PRAKTISKI PADOMI

- FSC sertifikāciju izvēlējušies arī privāto mežu īpašnieki
- Neaizmirsīsim aizsargāt jaunus kociņus!

12-13. lpp

INTERESANTI

- Parastā irbene – ļoti vērtīgs krūms

14. lpp

MEDĪBAS

- Izmaiņas medību iecirkņu veidošanā

15. lpp

Rudens – darbīgs laiks

Rudens šogad mūs lutina ar jauku laiku un bagātīgām meža veltēm – sēnēm, ogām, pilādžiem, riekstiem un citām. Spēj tik visu to savākt un sagatavot ziemai! Un kur vēl rudens krāsas un smaržas! Varbūt vēl var paspēt izstaigāt kādu meža vai dabas taku.

Meža īpašniekiem šis arī ir rosīgs laiks. Ja jūsu meža īpašumā ir nepieciešams kopt jaunaudzes, noteikti vajadzētu izmantot iespēju un rakstīt projektus ES atbalsta saņemšanai. Tuvojoties ziemai, kuru šogad sola bargāku kā citus gadus, jāatceras par jaunaudžu aizsardzību pret meža dzīvnieku bojājumiem, kuri var rasties dzīvniekiem remdējot izsalkumu.

Bez tam, jums ir iespēja papildināt zināšanas par meža apsaimniekošanu un apgūt iemaņas darbā ar motorzāģi un krūmgriezi, apmeklējot mācību kursus „Mežaudžu kopšanas pamati” – plašāka informācija „Čiekurā” 13.lpp.

Arī medniekiem rudens ir darbīgs laiks – sāksies kolektīvās medības vai medības ar traucēšanu, bet līdz tam jāpaspēj iepazīties ar izmaiņām jaunajos Medību noteikumos. Par svarīgāko var izlasīt arī mūsu izdevumā vai apmeklējot informatīvos seminārus.

Vēlu veiksmi visiem rudens darbos un izbaudīt jaukās rudens noskaņas!

Sarmīte Grundšteine,
Čiekura redaktore

Stājušies spēkā jauni Medību noteikumi

Ar šī gada 1. augustu stājušies spēkā jauni MK noteikumi Nr.421 „Medību noteikumi”, kas izstrādāti saskaņā ar izmaiņām Medību likumā.

Jaunie noteikumi papildināti ar medību tiesisko regulējumu atbilstoši faktiskajai situācijai, tādējādi sakārtojot medību tiesību apriti. Lūk, pašas svarīgākās izmaiņas, kas saistošas ne tikai medniekiem, bet arī zemju īpašniekiem.

MEDĪJAMO DZĪVNIĒKU SUGAS UN MEDĪBU TERMIŅI

Medību noteikumi paredz medijamo dzīvnieku sugu sarakstā iekļaut Latvijas faunai neraksturīgas un invazīvas sugas, ietekmējot ekoloģisko stabilitāti. Sugu sarakstā iekļauti: Amerikas ūdeles, jenotsuņi, dambrieži, mufloni, Sika brieži, jenoti, nutrijas un baibaki, kurus varēs medīt visu gadu, un zeltainie šakāļi – no 15. jūlija līdz 31. martam.

Noteikumos vairākām sugām mainīti medību termiņi, piemēram, aļņiem – no 1. septembra līdz 31. decembrim, staltbriežu teļiem (vecums līdz

vienam gadam) un govīm – no 15. augusta līdz 31. janvārim. Ievērojot bebru fizioloģiju, pieņemts lēmums par šīs sugas medību termiņa pārcelšanu – no 15. jūlija līdz 15. aprīlim. Noteikumos paredzēts, ka zīdītāju medības ārpus medību termiņiem iespējamas arī sabiedrības drošības un interešu aizsardzības nolūkā.

Savukārt izbēgušu, nebrīvē audzētu dzīvnieku nonāvēšana medību platībās pēc dzīvnieku īpašnieka rakstveida lūguma medību tiesību lietotājam atļauta visu gadu. Bet medību platībās klaiņojošu mājas (istabas) dzīvnieku nonāvēšanai, izmantojot medību šaujamo ieroci, būs jāievēro dzīvnieku aizsardzību reglamentējošo starptautisko līgumu un citu normatīvo aktu prasības.

IZMAIŅAS CITĀS SADAĻĀS

Sadaļā **Papildu ierobežojumi medību organizēšanai** medības ar dzinējiem vai traucēšanu (dzinējmedības) tagad ir atļautas no saullēkta līdz saulrietam no 1. oktobra līdz 31. martam, bet mežacūku dzinējmedības – līdz 31. janvārim.

Lai uzlabotu medību tiesību nodošanas līguma kvalitāti, stabilizējot medību tiesību apriti, sadaļā **Medību tiesību**

aprites kārtība noteiktas medību tiesību nodošanas līgumu obligātās sastāvdaļas, minimālais nodošanas termiņš un citi nosacījumi.

Medību tiesības medību līgumā norādītajās zemes vienībās vai to daļās medību tiesību lietotājs var izmantot pēc līguma iesniegšanas Valsts meža dienestā un reģistrēšanas medību iecirkņa sastāvā, izņemot gadījumu, ja tiek medīti neliemētie medijamie dzīvnieki.

Sadaļā **Medību iecirkņu izveidošanas un reģistrēšanas kārtība** precizēts iesniegumam par medību platību iekļaušanu medību iecirknī pievienojamo medību tiesības apliecinošo dokumentu klāsts un samazināts administratīvais slogs, atsakoties no kartogrāfiska materiāla. Plašāk par medību iecirkņu izveidošanas kārtību var izlasīt „Čiekurā” 15.lpp.

Tāpat noteikumos precizēta medību norises dokumentēšanas un informācijas aprites kārtība, medību vadītāja pienākumi un tiesības, nomedītā dzīvnieka pārvietošanas kārtība un kārtība, kādā medību trofejas izvedamas no Latvijas. Svarīgākais jaunums sadaļā **Medību norises dokumentēšanas un informācijas aprites kārtība** ir tas, ka medību vadītājs medību norisi dokumentē medību pārskatā: dzinējmedībās, ja mednieks atbilstoši normatīvajiem aktiem par ieroču apriti medību šaujami ieroci nodod lietošanai citam medniekam un medējot lapsas, jenoņus vai mežacūkas, ►

Foto: no MKPC arhīva

Valsts meža dienests

Beidzas meža ugunsnedrošais laikposms

Ar 15. septembri ir atcelts meža ugunsnedrošais laikposms visā valsts teritorijā – to nosaka Valsts meža dienesta 2014. gada 8. septembra rīkojums Nr.150.

2014. gada pavasara un vasaras mēnešos Valsts meža dienests (VMD) kopā ir dzēsis meža ugunsgrēkus 579 hektāru platībā, vidēji katru dienu dzēšot 3,14 hektārus meža.

Apkopotā operatīvā informācija liecina, ka 2014. gadā līdz meža ugunsnedrošā laikposma beigām Valsts meža dienesta darbinieki ir atklājuši un likvidējuši 674 meža ugunsgrēkus un kopējā uguns skartā meža platība ir bijusi

579 hektāri. Skaita ziņā tas ir vairāk kā iepriekšējos divos gados kopā, bet pēc platības vairāk kā pēdējos četros gados kopā. Pēc iepriekšējo gadu pieredzes zināms, ka meža ugunsgrēku skaita dinamika tieši korēlē ar laika apstākļiem.

Valsts meža dienestā par meža ugunsapsardzības darbu koordinēšanu atbild Edijs Leišavnieks, Meža un vides aizsardzības daļas vadītāja vietnieks. Viņš saka: „Salīdzinoši lielais meža ugunsgrēku skaits varētu būt skaidrojams ar to, ka šī gada pavasaris bija agrs un sauss, līdz ar to bija labvēlīga situācija sausās zāles dedzināšanai, kas izraisīja daļu meža ugunsgrē-

Foto: no O.Zaļkalna arhīva

ku, jo marta un aprīļa mēnesī vien tika reģistrēti 432 meža ugunsgrēki, kas ir gandrīz divreiz vairāk kā turpmākajos četros mēnešos kopā.”

Valsts meža dienesta Meža un vides aizsardzības daļas speciālisti atgādina, ka, neskatoties uz meža ugunsnedrošā

laikposma beigšanos, mežā ir aizliegts dedzināt atkritumus, dedzināt ciršanas atlikumus, kurināt ugunsgrēku tuvāk par diviem metriem no augošiem kokiem, dedzināt vai kurināt ugunsgrēku, ja kūdras slānis ir biežāks par 0,5 metriem.

VMD informācija

Stājušies spēkā jauni Medību noteikumi

Ja tiek lietots mākslīgais gaismas avots, nakts redzamības tēmēklis vai pusautomātiskais medību šaujamerocis, kura patronelpas un magazīnas (patronu padošanas mehānisma) kopējā ietilpība ir lielāka par trim patronām.

Šajā sadaļā ir vēl viens svarīgs punkts – dzinējmedību laikā medniekam ir pienākums laikus paziņot medību vadītājam par medīšanas pārtraukšanu un atgriešanos medībās.

Medijot individuāli publicētajās ūdenstilpēs, mednieks pats reģistrē nometītos ūdensputnus nometīto dzīvnieku reģistrācijas žurnālā vienas dienas laikā pēc medībām un mēneša laikā pēc medību sezonas beigām Valsts meža dienesta uzraugošajā struktūrvienībā iesniedz informāciju par iepriekšējā medību sezonā nometītajiem ūdensputniem. Nometīto dzīvnieku reģistrācijas žurnālu aizpilda, visus nometītos dzīvniekus – gan zīdītājus, gan putnus – identificējot līdz sugas līmenim.

Noteikumus iekļauts jaunums – mednieka sezonas karti neizsniedz ārvalstu medniekam, kas saņēmis atļauju ārzemniekam medīt Latvijas teritorijā.

Sadaļā **Medību atļauju izsniegšanas kārtība** ietverts papildinājums – Valsts meža dienests medību atļauju izsniedz arī medību koordinācijas komisijai ar derīguma termiņu, kas nav ilgāks par diviem mēnešiem no medību atļaujas izsniegšanas dienas.

IEROČU IZMANTOŠANAS KĀRTĪBA

Noteikumi paredz arī medību šaujamerocā, lielas enerģijas pneimatiskā ieroča un medību municijas izmantošanas kārtību, kā arī medību drošības prasības. Jaunums – ja ieroci nav iespējams nogādāt tā glabāšanas vietā, to uz laiku novieto vietā, kas atbilst normatīvajos aktos par ieroču apriti noteiktajām prasībām. Tajās minēts, ka par īslaicīgu ieroču un municijas uzglabāšanas vietu medībās un, pārvaļdot tos no vai uz medībām, tiek uzskatīts arī transporta līdzeklis ar trauksmes signalizācijas ierīci.

Dzinējmedībās ieroci atļauts pielādēt, tikai nostājoties norādītajā vietā un tikai pēc tam, kad garām pagājuši citi medību dalībnieki.

Individuālo medību laikā

medību iecirkņa teritorijā ieroci pārvaļda izlādētu, bet tas var būt neiesaiņots.

Dzinējmedību laikā pārbraucienos medību iecirkņa teritorijā medību šaujameroci pārvaļda izlādētu, bet tas var būt neiesaiņots.

Ar lielas enerģijas pneimatisko medību ieroci atļauts medīt pelēkās vārnas, žagatas, lauka baložus un mājas baložus.

MEDĪBU DROŠĪBAS PRASĪBAS

Medības ar ieročiem dienakts tumšajā laikā, kas sākas divas stundas pēc saulrieta un beidzas divas stundas pirms saullēkta, atļautas tikai no dabiska vai mākslīga paaugstinājuma, kura stāvēšanas vai sēdēšanas platforma nav zemāka par 2,5 metriem un dod iespēju veikt šāvieni uz leju, izņemot aļņu buļļu un staltbriežu buļļu medības laikposmā no 1. septembra līdz 15. oktobrim, kā arī ūdensputnu medības.

Mākslīgās gaismas avotu vai nakts redzamības tēmēkli drīkst izmantot, atrodoties uz dabiska vai mākslīga paaugstinājuma, kura stāvēšanas vai sēdēšanas platforma nav zemāka par 2,5 metriem un dod iespēju veikt šāvieni uz leju.

Pārvietojoties diennakts tumšajā laikā, ierocis, kam

pievienots nakts redzamības tēmēklis vai mākslīgās gaismas avots, ir izlādēts, izņemot gadījumus, ja tiek pārbaudīts šāviena rezultāts vai izsekots ievainots medijamais dzīvnieks.

Pārbaudot šāviena rezultātu vai izsekot ievainotu medijamo dzīvnieku diennakts tumšajā laikā, izmanto pastāvīgi ieslēgtu gaismas avotu.

Savukārt, lai palielinātu sabiedrības drošību un samazinātu malumēdību iespējas publiskajos ūdeņos un to tiešā tuvumā, noteikumos precizēta kārtība, kādā medī nelimitētos medijamos dzīvniekus.

Medību noteikumus precizēta arī šķirnes medību suņu apzīmēšanas kārtība un izmantošana medībās.

Iesakām ikvienam medniekam un citiem interesentiem iepazīties ar jaunajiem Medību noteikumiem, kuri pieejami www.likumi.lv. Lai labāk izprastu noteikumus un tos skatītu kontekstā ar Medību likumu un citiem normatīvajiem aktiem, aicinām apmeklēt Valsts Lauku tīkla aktivitāšu ietvaros organizētos informatīvos seminārus. Informācija par to norisi :

www.laukutikls.lv vai
www.mkpc.lkkc.lv.

Juris Šaiters,

*MKPC Medību saimniecības
vecākais speciālists*

DAINIS ZUIKA – LAUKSAIMNIEKS, MEŽSAIMNIEKS UN UZŅĒMĒJS

Uzņēmējs DAINIS ZUIKA ir Strenču novada Jērcēnu zemnieku saimniecības „Dārznieki” īpašnieks. Viņa saimniecībā nodarbojas gan ar lauksaimniecību – audzē graudus un rapsi, gan mežsaimniecību – apsaimnieko 300 hektārus meža. Saimniecībā nodarbojas arī ar mežizstrādi, malkas sagatavošanu un ziemas mēnešos – šķeldas ražošanu. „Dārzniekos” audzē arī koku stādus savām vajadzībām, lai veidotu jaunaudzes, kā arī tirgošanai citiem.

MEŽA APSAIMNIEKOŠANA KĀ UZŅĒMĒJDARBĪBAS VEIDS

Dainis Zuika meža apsaimniekošanu uztver kā uzņēmējdarbības veidu, kas rezultātus var nest uzreiz, bet, domājot ilgtspējīgi, arī pēc 10 gadiem un vairākiem gadu desmitiem. Uzņēmējs pārsvarā saimnieko savos mežos, ko veido 170 hektāri dabiska meža un 120 hektāri pašu stādīta plantāciju meža, apgūstot lauksaimniecībā neizmantojamās zemes. To visu viņš līdzsvaro ar graudu audzēšanu, bet darbs dārzniecībā, ar ko sākusies saimniekošana, vairs palicis tikai savas ģimenes vajadzībām.

Beidzoties kolhozu laikiem un sākoties privatizācijai, Dainis Zuika privatizēja Jērcēnu dārzniecību. Lai gan bija laiks, kad dārzniecība deva darbu vietējiem iedzīvotājiem un iztikšanu ģimenei, šobrīd viņš atzīst, cik prātīgi izdarījis, ka nav realizējis ieceri par dārzniecību atjaunošanu, jo šobrīd vietējie dārzena audzētāji cenas ziņā nevar konkurēt ar importa dārzena piegādātājiem. „Siltumnīcas, kas vajadzīgas koku stādu audzēšanai, mums ir pietiekami labas, arī apkures

Dainis Zuika meža apsaimniekošanu uztver kā uzņēmējdarbības veidu

Ar Eiropas atbalstu 2007. gadā iegādātā meža tehnika tiek likta lietā

sistēmas strādā”, piebilst Dainis Zuika, „nevajadzīgās – demontējām.”

MEŽA APSAIMNIEKOŠANA SĀKĀS AR SILTUMNĪCĀM

Ar siltumnīcām sākās arī stāsts par mežu apsaimniekošanas biznesu Zuiku ģimenē, jo siltumnīcu apkures sistēmai bija nepieciešama malka – apkurināšanai, lai ražu iegūtu agrāk. Šim mērķim tika privatizēti arī vairāki meži, un sāka veidoties meža apsaimniekošanas pieredze – vispirms tika izzāģēti sausie koki, pēc tam veikta mežu kopšana, baļķu zāģēšana.

2004. gadā saimniecība sāka pirkt klāt mežus un neizmantojamās lauksaimniecības zemes. „Tās, kas nederēja graudu audzēšanai, apmežojām. Mežu

un lauksaimniecības zemju pirkšanu turpinām – vērtējam ne tikai to, vai īpašums piekļaujas jau esošajiem īpašumiem, bet arī to, vai varam atļauties ieguldīt un ilgi gaidīt, jo atmaksāsies jau vienmēr, tikai nav, ko ieguldīt – graudu cena labo ražu dēļ arī kritusies,” skaidro saimnieks.

Meža apsaimniekošanas intensitāte palielinājās 2007. gadā, kad zemnieku saimniecībai radās iespēja ar Eiropas atbalstu iegādāties meža tehniku – divas meža piekaves, traktoros, mazo šķeldotāju, blūku plēsēju, malkas skaldītāju. Nu jau sagādāts jauns – jaudīgāks šķeldotājs.

Saimniecības īpašnieks Dainis Zuika stāsta, ka liela daļa saimniecības strādnieku, kas vasarā strādā uz lauka, ziemā strādā mežā, gatavojot malku, šķeldu un arī papīrmalku.

RAŽOJAM ŠĶELDU

“Sākumā šķeldu krāvām kaudzēs, jo pārdošanā tā maksāja ļoti maz un nemaz nezinajam, ko ar to iesākt. Kad Strenču slimnīca 2008. gada rudenī pārgāja uz savu lokālo apkures sistēmu un uzlika šķeldas katlus, piecus gadus mums bija pastāvīgs pasūtītājs. Mūsu priekšrocība bija gan kurināmā tuvums, gan apjoms (varējām piegādāt līdz pat 7,5 tūkstošiem kubikmetru sezonā), gan tas, ka piegādi varējām veikt pēc pasūtījuma – nepieciešamības gadījumā reaģēt nekavējoties.”

Pārsvarā Dainis Zuikas saimniecībā šķeldo zarus, jo šķeldai ir zema cena, kas ir tuvu pašizmaksai. Ja tā būtu augstāka, varētu paaugstināt tās kvalitāti, šķeldojot arī malkas koksni – līdz pat 10 centimetru diametra kokus. Salīdzinot ar Somiju un Vāciju, kur par katru šķeldas kubikmetru maksā 22 eiro, Latvijā – tikai 8 eiro. Tāpēc šķeldotāji šķeldu ražo no cirsmu atlikumiem. To ražot no ātraudzīgo koku vai krūmu plantācijas neatmaksājas.

ŠĶELDAS RAŽOŠANĀ NODĒRĒS KOOPERĀCIJA

Dainis Zuika stāsta, ka tagad pārsvarā šķeldu piegādā igauņiem – Valgas pilsētas katlumājai, ar kuru sāka sadarboties pirms trīs gadiem, kad Latvijā šķeldas iepirkuma cena bija tāda pati – nebija ko zaudēt.

“Mums ir asfaltēti laukumi šķeldas novietošanai un glabāšanai, viņiem – 90 kubikmetru piekabes, galvenā problēma – ceļu kvalitāte ziemā, kad reizēm pat nav iespējama piekļuve šķeldas laukumiem.” Saimniecība šķeldas pārvadāšanai ziemas sezonā izmanto 20 kubikmetru graudu piekabes.

Dainis ļoti cer, ka situācija uzlabosies tad, kad viņam un apkārtnes ātraudzīgo koku un krūmu plantāciju audzētājiem pēc 3 vai 5 gadiem būs pirmā augstākās kvalitātes raža un kad uz energoefektīvo kurināmo būs pārgājušas un koģenerācijas stacijas izveidojušas

dus – bērzus, energokultūras – kārkļus, balttalksni, papeles – astoņas dažādas šķirnes. „Mēs nevaram konkurēt ar stādaudzētāvēm, jo mums viss ir roku darbs, taču pašu vajadzībām – apmežošanai, mums sanāk izdevīgāk,” stāsta Dainis Zuika.

Dainis Zuika atzīst: “Apmežotās audzēs, kas stādītas labā zemē, ir lieli pieaugumi. Ja nebūs noieta, pēc 15 gadiem es cirtīšu papīrmalku, mani dēli pēc 40 gadiem – materiālu finierim.”

“Šķeldas koku audzēšana neatšķiras no jebkuras citas kultūras audzēšanas – tā ir jā-

Saimniecības nosaukums noformēts atbilstoši darbības veidam

stāda labā zemē, jāmeslo (vislabāk ar dūņām, nevis minerālmēsliem), jāretina...” savu pieeju skaidro Dainis Zuika. „Kūdrāji ir vislabākā augsne lapu kokiem, taču pie mums ir mitruma problēmas – tie ir meliorēti un meliorācijas sistēmas ir zem upes līmeņa,” piebilst Dainis Zuika.

PILNVEIDO ZINĀŠANAS

Dainis Zuika sadarbojas arī ar citiem meža nozares pārstāvjiem, aktīvi iesaistās likumdošanas izmaiņu ierosināšanā ne tikai par mežsaimniecību, bet arī medībām, jo meža zvēri un pārlidojošie putni rada lielus zaudējumus. Viņš pilnveido savas zināšanas Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra, Meža konsultāciju

pakalpojumu centra rīkotajos semināros unursos, dodas pieredzes apmaiņas braucienos un apmeklē izstādes, kā arī aktīvi apgūst Eiropas Savienības atbalsta programmas, izstrādājot projektus.

Dainis Zuika, uzņēmējs arī vairāk nekā 20 gadu pieredzi meža apsaimniekošanā, apgalvo, ka ir vērts iesaistīties šajā biznesā. Viņš arī saprot tos uzņēmējus, kuri mežus apsaimnieko zviedru investoru interesēs, jo, lai attīstītos strauji, ir nepieciešami uzkrājumi – starta kapitāls, kura mūsu saimniekiem nav. „Tikai žēl, ka paliekam maz meža īpašnieku – latviešu, maz saimnieku savā mežā.”

Andris Vīrs,

MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas vadītājs

Nesen stādītās papeles jau pārsniegušas saimnieka augumu

Sedas, Strenču un Valmieras pilsētas. Jau tagad Sedā un Strenčos tiek gatavoti laukumi, domāts par iepirkumiem un šķeldas piegādi par zemākajām cenām. Lai izpildītu gan apjoma, gan cenas prasības, lieti noderēs kooperācija, apvienojoties vairākiem zemniekiem.

Vēl viena no šķeldas noieta nozarēm ir kokskaidu granulāžu ražošana, kur šķelda tiek izmantota kā jēlmateriāls, kā arī tehnoloģiskās šķeldas ražošana, kuru pielieto skaidu plākšņu ražošanai, kur tiek izmantoti tikai malkas koki.

AUDZĒ LAPU KOKU STĀDUS

Zemnieku saimniecībā „Dārznieki” audzē lapu koku stā-

Projekta “Woodenergy and Cleantech” semināra dalībnieki iepazīstas ar stādu audzēšanu saimniecībā

Foto: No MKPC arhīva

Kad darbs ir reizē vaļasprieks

Mūsu valsts ekonomiskās stabilitātes pamats un nacionālā bagātība ir un paliek mežs. Kas būtu mežs bez šīs nozares entuziastiem, kuri saglabā meža vēstures mantojumu. Šoreiz stāsts būs par Valdemārpils meža muzeju un tā veidotāju JĀNI METUZĀLU, kurš savu mūžu ieguldīja muzeja attīstībā. Pēc viņa aiziešanas aizsaulē par muzeju rūpējas viņa dzīvesbiedre MUDĪTE METUZĀLE.

NO MAZOTNES SASKĀRIES AR MEŽKOPJA DARBU

Jānis Metuzāls dzimis 1931. gada 18. aprīlī zemnieku ģimenē Valkas apriņķī. Bērniību Jānis pavadīja kopā ar brāļi Ēvaldu un māsu Intu. Visi kopā palīdzējuši vecākiem lauku darbos – laistījuši biešu stādus, sargājuši kaņepju sējumus no zvirbuliņiem un labības novākšanas laikā sējuši rudzu un kviešu kūlišus. Tad nu gan iedzīvojušies „dzērāja zābakos”, kad mamma sabakstītos un sūrstošos kāju stilbus ieziedusi ar skābu krējumu. Tuvējā lauka grāvī, kurā peldējušies, jo tuvumā citu ūdenstilpju nav bijis, rikojuši arī ūdenszūrkus medības. Nevienu gan noķert neesot izdevies, bet viena pamanījies iekost Jāņa brālim mazajā kājas pirkstiņā.

Jānis jau no mazotnes saskārās ar mežkopja darbu, jo viņa vectēvs bijis pensionēts mežsargs. Vectēvam patīcis stāstīt par medību gaitām un spēlēt cītari. Ari Jāņa mammas māsas vīrs bijis mežsargs un dzīvojis mežsarga mājā „Dores” apmēram 10 km no Valkas, kurās Jānis svinējis Jāņus, maksķerējis un aizvadījis juku laikus 1940. un 1941. gados. Glābjoties no Otrā pasaules kara lidmašīnu uzlidojumiem un frontes līnijas, 1944. gada septembrī ar kājām un diviem zirgu pajūgiem Jāņa ģimene atnāca uz Talsiem pie mammas māsiņas, kur viņi sagaidīja kara beigas.

Skolas gaitas Jānim pagājušas Talsos. 1950. gadā Jānis pabeidza vidusskolu un iestājās Aizupes meža tehnikumā. Kā viņš pats teicis, tolaik īpašas tieksmes pēc mežkopja profesijas vēl neesot bijis, neskatoties uz dzimtas tradīcijām, kur vairākās paaudzēs kāds bijis saistīts ar mežu un mež-

kopja profesiju. Acīmredzot, mācoties un uzsākot mežkopja gaitas, mīlestība uz mežu tikai kļuvusi arvien lielāka.

Valdemārpils meža muzejs

Jānis Matuzāls jaunībā

Jānis Matuzāls ar kundzi Mudīti Matuzāli

DARBA GAITAS BIJUŠAS DIEZGAN RAIBAS

Pirmā Jāņa darba vieta pēc Aizupes meža tehnikuma beigšanas 1952. gadā bija Ugāles mežsaimniecības Mētru mežniecībā par mežziņa palīgu. Tur viņš nostrādāja nedaudz vairāk par gadu, līdz iesaukumam dienestā. Mētru mežniecībā vecās kartes un dokumentus meta makulatūrā, interesantāko Jānis bija atlasījis un nolīcis. Te radās

aizsākums Jāņa kolekcijai par mežu un mežkopību.

Līdz 1955. gadam Jānis dienēja Padomju armijā Tālajos Austrumos, Čitas apgabalā. Pēc dienesta dažus mēnešus nostrādājis Talsu mežsaimniecībā Andumu mežniecībā par virsmežsargu. Vēlāk Ugāles mežsaimniecības direktors aicinājis Jāni atpakaļ uz Ugāli. 1956. gada maijā viņš apprecējās ar Mudīti un pārcēlās uz Ugāli. Tā paša gada novembrī Jānis kļuva par mežziņa palīgu

Zlēku mežniecībā. Pēc gada Jānis ieņēma mežziņa vietu. 1959. gadā Jānis piespiedu kārtā nonāca Dundagas MRS Priedaines mežniecības Kroju apgaitā. Sākums Dundagā bija grūts, dzīvesvieta atradās meža vidū, kur nav ne elektrības, ne telefona, tuvākās mājas atradās 3 km attālumā, tuvākais veikals – 7 km attālumā, ārstniecības iestāde un skola – 15 km. Krāsns mājā sabrukusi, māja jāatjauno. Kā Mudīte saka, nebūtu jau tik traki, ja viņi būtu bijuši divi vien, bet viņai uz rokām bijis 10 mēnešus vecs dēliņš, kuram nepieciešama potēšana un medicīniska aprūpe.

Pēc dažiem gadiem Jānis Talsos satika savu vidusskolas biedru Gunāru Straumeru, Valdemārpils mežniecības mežziņi, kurš Jāni uzaicināja par savu vietnieku. Jānis šo piedāvājumu pieņēma un 1962. gadā kopā ar ģimeni pārcēlās uz Valdemārpili. Pēc Jāņa māsas Intas domām, šis bija nozīmīgs pagrieziens viņa dzīvē un darba gaitās. Valdemārpilī Jānim radās iespēja attīstīt un pilnveidot sevi par to cilvēku, kuru visi pazīst kā pieredzes bagātu mežkopi. Šeit arī aizsākas stāsts par Valdemārpils meža muzeju un tā tapšanu.

Muzeja ekspozīcijā izstādīta tikai daļa no tolaik savāktajiem ragiem

MUZEJA SĀKUMS – VALDEMĀRPILS MEŽNICĪBA

Runājot par Meža muzeja rašanos, nevar nepieminēt Gunāru Straumeru, kurš jau 2 gadus bija nostrādājis par Valdemārpils mežniecības mežzinī, pirms par vietnieku pieņēma Jāni Metuzāli. Šo divu gadu laikā Gunārs bija sавedis kārtībā mežniecības apkārtni, izveidojis zālājus, nograntējis celiņus un iestādījis dzīvzogs. Bija arī sākts veidot dendroloģisko stādījumu. Viņa iecere bija izveidot skaistāko mežniecību Latvijā, un Gunārs uz to mērķtiecīgi virzījās.

Pie mājas bija jau izveidoti nelieli apstādījumi ar Talsu pilsetas apstādījumu dārznieces Ainas Liepiņas palīdzību un iedēstīts tūju dzīvzogs. Pļaviņa blakus mežniecības ēkai mežzinis bija iestādījis dažus dižskābaržus un baltegles, toties blakus esošo mežu paredzējis veidot kā mežparku. Jānis un Mudīte iesaistījās šajos darbos, palīdzēja sakopt apkārtni un veidot stādījumus. Kā jau minēju, Jānis jau no pašu darba gaitu sākuma vāca vērtīgus eksponātus ar muzejisku vērtību. Gunāram Straumeram un Jānim Metuzālam domas sakrita, un darbs veidojās saskanīgs. Diemžēl 1969. gadā Gunārs saslima ar neārstējamu slimību un aizgāja no dzīves. Savās pēdējās dzīves dienās viņš izteica vēlēšanos, lai Jānis ieņem viņa vietu un turpina abu iesākto darbu.

Tā Jānis kļuva par Valdemārpils mežzinī. Turpinot vei-

Muzejā apskatāmi dažādi instrumenti un darba rīki

dot dendroloģisko stādījumu, abi ar sievu Mudīti stādus pirka par personīgajiem līdzekļiem. Latvijā stādaudzētavas bijušas tapšanas stadijā, tāpēc šos stādus veduši no Lietuvas.

Katrā no savām dzīvesvietām Jānis bija ieguvis kādu vēstures liecību. Tur bija gan vecas kartes, gan dokumenti, gan arī vecie darba rīki no mežkopja ikdienas. No Gunāra Straumera bija palikuši interesanti koksnes paraugi un izaugumi.

Jāņa Matuzāles pēdējā dzimšanas diena 1999. gada 18. aprīlī

Foto: no Mudītes Metuzāles arhīva

Muzejā tika rīkoti arī konkursi skolām un sēņu, ārstniecības augu un citas izstādes

Tas viss kopā bija labs sākums muzejam, kuram viena istaba bija jau par šauru. 1969. gada novembrī uznāca lielā vētra, un tās rezultātā varēja iegūt lētus kokmateriālus. 1976. gadā bēniņos tiek izbūvētas telpas muzejam. Šajā laikā muzeja eksponātu skaits ir stipri pieaudzis, to papildinājuši arī ekskursanti. Jānis ar Mudīti sākuši čaklāk apsekot vecās lauku mājas, kuras bijušas paredzētas nojaukšanai, lai meklētu jaunus eksponātus. Muzejs netika īpaši reklamēts, bet cilvēki to apmeklēja, jo par muzeju uzzināja viens no otra. Tas nebija peļņas darbs, bet dzīves veids. Viss tika darīts par velti.

Muzeja fondā var apskatīt ap 2000 vienību. Padomju laikos tas bija sabiedriskais muzejs, bet 1989. gadā ieguva privātā muzeja statusu. Apstādījumi ap muzeju aizņem 5,2 ha lielu platību, kurā ietilpst valsts nozīmes dendroloģiskais stādījums ar apmēram 300 koku un krūmu sugām, to formām. 1989. gadā muzeju apmeklēja apmēram 10 000 apmeklētāju, 1996. gadā – 5800 apmeklētāju, no kuriem 60% bija skolnieki.

RŪPES PAR MUZEJU UZŅEMAS ĢIMENE

Jānis kopā ar sievu Mudīti ne tikai veidojuši muzeju, bet rīkojuši arī konkursus skolām, sēņu, ārstniecības augu un gliodu izstādes. Viņi esot dabas mīļi, tāpēc pats Jānis nav bijis mednieks. Ragus viņi vākuši, staigājot pa mežu. Abi pat gājuši uz sacensībām, kurš vairāk ragu atradis. Divdesmit gadu laikā savākti ap 500 ragu. Muzejā izstādīta tikai neliela daļa no visiem ragiem. Visi ragi ko-

pumā aizņēmuši 3 istabas.

Jāņa sieva Mudīte kopa priežu sēklu plantāciju, dekoratīvo stādaudzētavu un aroniju plantāciju. Vasarā viņai piepalīdzēja bērni. Pie Mudītes strādājuši arī pāraudzināšanā nodotie strādnieki, kuri darbu izdarijuši labi, bet nācies saskarties ar dažādiem kurioziem.

Astoņdesmito gadu sākumā Jānim pasliktinājās veselība un viņš no mežziņa amata atteicās, pārejot zemākā amatā. Turpmākajā mūžā savu enerģiju viņš veltīja muzejam un parkam. Aktīvi iesaistījās arī Tautas frontes veidošanā. Pēc tam, kad 2000. gada 26. februārī Jānis Metuzāle aizgāja mūžībā, par muzeju rūpes uzņēmās viņa sieva, kurai tagad piepalīdz dēls.

Jāni atcerēsimies un pieminēsim, jo viņš aiz sevis atstājis neizdzēšamas pēdas. Viņam izdevies izveidot plašu meža muzeju un dendroloģisko parku, kuru brauc apskatīt ne tikai ekskursanti no visas Latvijas, bet arī no ārzemēm. Lidzgaiteņi Jāni raksturo kā ļoti dāsnu un labvēlīgu cilvēku. Jānis centās palīdzēt saviem līdzcīvēkiem, pēc naudas nekad nebija tiecies, bet darījis to, ko likusi sirds. Redzot netaisnību, mēdza kļūt pat skarbs. Jāņa darbs bija arī viņa vaļasprieks, kurā viņš prata iesaistīt un aizraut savu ģimeni un līdzcīvēkus, tā rezultātā atstājot nozīmīgu mantojumu Latvijas meža nozares vēsturē.

Rakstā izmantoti Jāņa Metuzāla pieraksti, Mudītes un Intas Metuzāles atmiņu pieraksti.

Linda Spade,

MKPC Ziemeļkurzemes nodaļas vadītāja vietiece

Zemkopības ministrijas reģionālā meža nozares konference 2014

Kalsnavā 19. septembrī notika Zemkopības ministrijas 2014. gada reģionālā meža nozares konference, kurā bija aicināti piedalīties visi interesenti. Konferenci atklāja un vēlāk uz jautājumiem atbildēja zemkopības ministrs Jānis Dūklavs.

Konferencē apskatīja trīs galvenās tēmas:

- Jaunās Lauku attīstības programmas 2014.-2020. atbalsta pasākumi meža īpašniekiem.
- Meža īpašnieku kooperācija – izaicinājumi un iespējas.
- Medību nozīme mūsdienās.

Par jaunajā Lauku attīstības programmā 2014.-2020. gadiem iekļautajiem atbalsta pasākumiem meža īpašniekiem ziņoja Zemkopības ministrijas Meža departamenta direktora vietniece Ilze Silamiķe.

Nākamajā atbalsta periodā meža īpašniekiem būs pieejamas aktivitātes, kas pārmanotās no iepriekšējā, t.sk. turpināsies aktivitātes, kas veicinās zemes sakārtošanu:

- ieguldījumi mežu attīstībā un mežu dzīvotspējas pilnveidošanā (31,3 milj. eiro);
- meža ieaudzēšana un kopšana;
- meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana;

- ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai;
- Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem (33 milj. eiro).

Par meža īpašnieku kooperācijas izaicinājumiem un iespējām konferencē runāja mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības „Mežsaimnieks” pārstāvis Grigorijs Rozentāls.

Latvijā šobrīd reģistrēti septiņi meža īpašnieku kooperatīvi, no tiem reāli strādā četri. Kooperatīva „Mežsaimnieks” pieredze rāda, ka kooperatīvās saimniekošanas priekšrocības ir:

- labāka koksnes cena un piemaksas (strādā ar vienu koksnes piegādātāju);
- lielākas garantijas darbu kvalitativā izpildē (ilgtermiņa sadarbība ar zināmu mežizstrādātāju);
- mazāki finanšu riski;
- izglītojoši semināri un socializēšanās (regulāri informēti

Foto: Sarmīte Grundšteine

kooperatīva biedri);

- pieder īpašuma daļa uzņēmumā, kas nodarbojas ar jūsu meža apsaimniekošanu;
- godīgums attiecībā un darījumos.

Kooperatīvs ir saimnieciska struktūrvienība. Tam ir jābūt konkurētspējīgam – labākam par visām citām alternatīvām. Meža kooperācijai šodien traucē apgrozāmo līdzekļu trūkums, reklāmas budžeta nepietiekamība un neskaidribs ar atzišanas kritērijiem. Arī ministrs mežu kooperatīviem nesolīja tik lielu atbalstu kā lauksaimniekiem. Zemkopības ministrijas Meža departamenta vecākais referents Jānis Bārs savā ziņojumā uzsvēra ar medību būtību saistītus jautājumus.

Senatnē medību ietekme bija izteikti lokālaniecīgās cilvē-

ku izplatības dēļ. Mednieks tika cienīts un godāts vairāk par karavīru. Mūsdienās situācija mainījusies – cilvēku vairāk, mazapdzīvotu vietu mazāk, saasinās konkurence, 2/3 cilvēku ir zaudējuši zināšanas un saikni ar dabu, nepārzina tajā notiekošos procesus. Mainījies cilvēku izpratne par prioritātēm starp saimnieciskajām un vides interesēm, aizmirstot par galveno. Prezentācijā tika aplūkota medību jēga un būtība mūsdienās, tiesiskais regulējums, tiesības un pienākumi, atgādināts, ka zemes īpašnieks pats ir atbildīgs, lai viņa īpašumā tiktu veikti visi preventīvie pasākumi.

Konferences noslēgumā klātesošie varēja saņemt atbildes uz jautājumiem. Konferences prezentācijas pieejamas Zemkopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv.

SEMINĀRS PAR UN AP SĒNĒM INČUKALNĀ

Tuvojoties brīvdienām, lielā daļa cilvēku asina nažus un gatavojas doties sēņot. Šogad sēņu raža ir īpaši liela – par to liecina gan pilnie baraviku grozi, gan sēņu pētnieku atzinumi. Siltais un mitrais laiks radījis izdevīgus apstākļus, lai mežos sēņu šogad pietiktu visiem.

Lai Inčukalna novada čaklākie un zinātkārākie sēņotāji spētu atpazīt visas dabas mātes piedāvātās sēnes, 6. septembrī, pašā „sēņu siena laikā”, Inčukalna tautas namā notika sēņu seminārs, kurā piedalījās mikologi – Latvijas Dabas muzeja Botānikas nodaļas vadītāja Inita Dāniele un Edgars Mūkins. Par sēņu daudzumu priecājās abi sēņu pētnieki, atzīstot, ka, pateicoties siltajai vasarai un šā brīža siltuma un

mitruma pakāpei, sēņu meža ir izteikti daudz. Taču to, cik ilgi meža veltes varēsīm lasīt, paredzēt nevarot neviens – viss atkarīgs no salnām.

„Ja salnas uznāks jau septembrī, tad sēnes ātri vien nosals. Arī sausums tām nav sevišķi labvēlīgs. Bet sēnes nav atkarīgas no kāda konkrēta gada laika, pats galvenais ir mikroklimats. Dažas sēnes var sastapt pat atkušņa laikā, ja ārā ir pietiekami silts,” stāsta Inita Dāniele.

Tāpat arī viņa neuzņemas atklāt tās vietas, kur sēņu visvairāk, jo tas neesot tik vienkārši nosakāms. „Nav izteiktu reģionu, kur sēnes augtu visvairāk, taču Dabas muzeja apmeklētāji stāsta, ka šogad liela sēņu raža meklējama Cēsu pusē, Mālpilī un Kandavas me-

Lektore Inita Dāniele vadībā semināra dalībnieki iepazīst sēnes

žos. Bet nevar teikt, ka pilnīgi visos Cēsu novada mežos būs daudz sēņu – to nosaka konkrētās vietas mikroklimats. Arī

tas, cik daudz sēņotāju tur jau paspējuši pabūt.” Inita stāsta, ka meža izcirtumos gan sēnes nav ko meklēt, jo pārsvarā cilvēku iecienītās ir mikorizas sēnes – gailenes, baravikas, bērzlapes, apšu bekas, un šīs sēnes aug tikai koku tuvumā.

Īpaša uzmanība sēņu seminārā tika pievērsta indīgo sēņu atpazīšanai un noteikšanai – lai nenotiktu pārsteiguma momenti, labāk sēnes likt grozā ar pārliecību! Kā minēts vienā no semināra dalībnieku anketām – derētu atkārtot šādu tikšanos par un ap sēnēm arī pēc gada, lai atsvaidzinātu iegūtās zināšanas.

Uz tikšanos citos Meža konsultāciju pakalpojumu centra organizētos semināros!

Laila Šestakovska,
MKPC Cēsu nodaļas vadītāja
un semināra organizatore

Pa Baltā vilka pēdām

Baltais vilks? Baltā vilka taka? Bet vilki taču ir pelēki! Kāpēc balts? Tāpēc, ka atšķirīgs no visiem. Jānis Baltvilks – dzejnieks, ornitologs, cilvēks ar ļoti jūtīgu un atšķirīgu pasaules redzējumu. Tāda ir arī Baltā vilka taka Kabiles pusē, kas izveidota meža īpašnieka, balvas „Zelta Čiekurs 2012” ieguvēja Aivara Bergmaņa mežā.

Šajā takā tad arī bija pulcējušies daudzi dzejnieka cienītāji un dabas draugi, lai atcerētos Jāņa Baltvilka 70 gadu jubileju, lai vienkārši pabūtu kopā un patīkamā, sakoptā vidē sakārtotu savu iekšējo vērtību sistēmu, kas ikdienas steigā, kur katrai lietai sava cena, reizēm sašķobās.

CIK MAKSĀ VISDĀRGĀKAIS?

Meža saimnieks ciemiņus sagaida meža malā un īsos vārdos izstāsta par vietu, kur esam pulcējušies. Meža mala tā ir tagad, bet kādreiz, pirms gadiem 70, šeit pletušies lauki, arta zeme, dzīvojuši cilvēki. Mežā zem kuplajiem koku zariem vēl var atrast vecās pirtīņas pamatus. Cik tālu mežs būs aizsoļojis vēl pēc gadiem 70?

Tālāk seko pastaiga pa taku. Tās malā izvietoti stendi ar Jāņa Baltvilka dzeju – citi pavisam jauni, citi jau vēja un lietus nopelēkoti. Simboliski,

ka pirmajā no tiem var izlasīt dzejoli „Cik maksā visdārgākais?” Aivars stāsta, ka tā ir arī atbilde uz apmeklētāju bieži uzdotajiem jautājumiem, cik kas šeit izmaksājis, cik maksā šīs vietas apmeklējums u.tml. Tas, kas ir patiesi vērtīgs, nav naudā izsakāms. Patiesas vērtības cilvēkam tiek dotas par brīvu, vajag tikai atvērt sirdi, lai tās saņemtu.

Takā lieliski iederas arī Jaunlutriņu pamatskolas skolotājas Daigas Mickevičas zīmējumi uz koka pamata. Daiga gan pati smeļoties – zīmējot ne jau viņa, bet gan pats oša koks, atliekot tikai salikt pareizos akcentus. Bet laikam jau ir jābūt arī ļoti atvērtām acīm, lai šos koka zīmējumus pamanītu un pareizi izlasītu.

DIVI VIENĀ

Pavisam nesen taka kļuvusi bagātāka vēl ar vienu eksponātu – Aivara Bergmaņa dēla Naura kokā tēsto skulptūru, kurā redzams, kā savas ilgas pēc vilciskās laimes pret mēnesi izgaido pats Baltais vilks. Pareizāk sakot, tā skulptūra bijusi iecerēta. Taču ozola blukšim šajā sakarā bijuši nedaudz atšķirīgi plāni, tādēļ, raugoties no otras puses, pavisam neticamā kārtā debesīs veras ne mazāk lepns ērglis. Aivars

Foto: no Aivara Bergmaņa arhīva

Aivara Bergmaņa dēla, Naura kokā veidotā skulptūra ar Balto vilku no vienas un ērgli no otras puses

smejas: „Kā jau mūsu dienās pieņemts – tā sakot, divi vienā!” Dižā putna attēls ir ļoti simbolisks, jo ornitoloģija bijusi otra Jāņa Baltvilka aizraušanās. Par to atceras un klātesošajiem stāsta arī pazīstamā ornitoloģe, Striķu pamatskolas skolotāja Zigrīda Jansone.

Aivars stāsta, ka dzejnieka vārds šajā takā daudz zināts ne jau pirmo reizi. 2006. gadā šeit notika Baltā vilka balvas pasniegšana par veikumu bērnu un jauniešu literatūrā. Aivars bija piedāvājis šo vietu balvas pasniegšanai arī šogad, taču pasākuma organizatoriem mazā Kabile Kurzemes pusē šķīstusi pārāk tāla un grūti aizsniedzama, tādēļ pasākums notika Rīgā. Bet mēs – tie, kas bijām Baltā vilka takā tajā pēcpusdienā, sapulcējāmies un bijām ļoti apmierināti atrasties tieši šeit.

Šeit, kur visus ar noslēpumu skatienu pavada takas malā uz Mežaveča pleciem sēdošā pūce. Meža baznīcā iedegtas svecītes Jāņa Baltvilka piemiņai. Kur stāv Lielā balkona kaste mazajam mežņam – dzejnieka ironiskajam sapnim, dzīvojot pilsētas mūros. Kur meža malā katru sagaida un pavada Pelēkais laukakmens, kas atceras vien to, ka viss bija sen, tik sen... Kur pasākuma beigās visi tiek cienāti ar gardu jo gardu, uz ugunsкура vārītu zupu. Kur ieinteresētus ciemiņus vienmēr gatavs redzēt takas saimnieks – pats ar atvērtu sirdi un ļoti redzīgu skatienu. Atšķirīgs no daudziem un tomēr tik saprotams tiem, kuri runā dabas valodā.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietiece

Nometne Zeimuļā zemē uzņem apgriezienus

Nometnē Rēzeknē šovasar piedalījās 40 aktīvi, radoši un talantīgi pilsētas bērni, kuri kopīgi uz sāka mūsdienu Sprīdiša un Lienītes ceļojumu.

Savas zināšanas bērni pārbaudīja Meža ABC olimpiādes „Es, tu un mežs” komandu sacensībās, izzinot Latvijas putnus, dzīvniekus, atklājot augu pasauli, kā arī ieklausoties dabas skaņās. Praktiskās nodarbībās no mežā savāktiem materiāliem viņi veidoja savas komandas sēni.

Meža ABC olimpiādē „Es, tu un mežs” sastādīja, organizēja un vadīja ikgadējie sadarbības partneri no Meža konsultāciju un pakalpojumu centra – Jolanta un Viktors.

Ne mazums ideju un radošuma nāk tieši no pašiem bēr-

niem. Tas bija vērojams nometnes ietvaros organizētajās radošajās darbnīcās.

Nometnē bērni piedalījās ne tikai radošajās nodarbībās. Viņi arī apguva deju soļus, tūrisma un citus sporta veidus, pārvarēja barjeras, plānoja stratēģiju, spēlēja prāta spēles, praktizējās teātra mākslā un iedziļinājās netradicionālās mūzikas pasaulē.

Tomēr visvairāk nometnes dalībniekus saliedēja komandas darbs, veicot visnepieciešamāko un Latvijas dabai vajadzīgāko aktivitāti – meža stādīšanu. Nometnes dalībnieki kopā ar sadarbības partneriem no Meža konsultāciju pakalpojumu centra – Jolantu un Viktoru, kā arī SIA „Myrtillus” Austrumu Reģiona mežsaimniecības spe-

Foto: no nometnes arhīva

Nometnes dalībnieki praktizējas meža stādīšanā Kantinieku pagastā, īpašumā „Sēnītes”

cialistu Edgaru Slūku Kantinieku pagasta Sakstagalā īpašumā “Sēnītes” iestādīja ap 2000 jauno bērziņu. Pēc gadiem trim šī birztala jau skaisti zaļos!

Mežs tika stādīts nesagatavātā augsnē, izmantojot lāpstu. Edgars un Viktors katrai grupiņai parādīja tehniku, kā stādīt šādos apstākļos. Kopā ar

Jolantu nometnes dalībnieki mēģināja blakus esošajā izcirtumā saskaitīt gadskārtas egles un priedes celmiem. Bērnu degsme uz darbu pārliecināja, ka darbs tiek darīts ar prieku un no visas savas mazās sirds.

Dzintra Gribuste,

Nometnes vadītāja, Vides programmas īstenotāja

Starptautiskā izstāde INTERFORST Minhenē

Šogad no 16. līdz 20. jūlijam Minhenē notika starptautiskā mežsaimniecības un mežizstrādes tehnoloģiju izstāde un zinātniskā konference INTERFORST 2014, kas notiek vienreiz četros gados.

Šogad izstādē tika piedāvātas šādas tēmas:

- mežu kopšana, atjaunošana, aizsardzība;
- koksnes ieguve, apaļkoku uzglabāšana, transportlīdzekļi un tehnika kokmateriālu pārvaldīšanai un apstrādei;
- meža ceļu būve un uzturēšana;
- enerģijas ieguve no koksnes;
- atpūta un rekreācija mežā;
- elektroniskā datu apstrāde, mērījumi, informācijas pārvaldība un telekomunikācija mežā, darba drošība;
- lietota tehnika un iekārtas.

Uz izstādi devāmies arī mēs – Mairita Bondare, Jānis Dzalbs un Edgars Šušinskis. Izstāde bija iekārtota lielā, plašā teritorijā. Tajā bija pārstāvētas gan starptautiski pazīstamas firmas, piemēram, Husqvarna, STIHL, Dolmar, Ponsse, Logset, Kesla u.c., gan arī mazpazīstamākas firmas. Lai orientētos izvietojumā, varēja izmantot bukletus, kas atviegloja apmeklējumu tiem, kuri meklēja ko konkrētu.

DAŽĀDI TEHNIKAS DEMONSTRĒJUMI

Firmas sevi atraktīvi prezentēja, piemēram, piedāvājot ap-

meklētājiem uzlaikot specapgērbus un imitējot darbības ar attiecīgajiem instrumentiem – mežu stādīšanu, stumbru atzarošanu, koku zāģēšanu utt.). Izstādes apmeklētāji varēja nofotografēties vai vienkārši labi pavadīt laiku. Pie šiem stendiem pulcējās visvairāk interresentu.

Izstādes apmeklētāju uzmanību piesaistīja arī dažādi paraugdemonstrējumi. Piemēram, izstādē bija plaši pārstāvēta apaļo kokmateriālu sagatavošana dažāda garuma malķā. Te bija apskatāmas dažāda veida plēšanas un skaldīšanas iekārtas, no kurām vairākas bija piemērotas arī individuālajām saimniecībām.

Bez lielās tehnikas – hārvesteriem, meža izvedējtraktoriem un piekabēm, mūsu uzmanību piesaistīja šķeldošanas tehnika. Nebija redzēts, kā tiek plēsti un drupināti milzu celmi. Celmu frēze ar rotējošu nazi celmu pa sloksnei vien vienmērīgi nofrēzēja līdz ar zemi.

UZSVARS UZ DARBA DROŠĪBU

Izstādē tika akcentāta darba drošība – tika demonstrēts plašs specapgērbu un specapavu klāsts, tad dažādas inovatī-

Mairita Bondare un Jānis Dzalbs pie izstādes paviljona

vas palīgierīces izmantošanai pie koku gāšanas, kas ir sevišķi bīstams darbs mežizstrādē. Tika piedāvāti meža kopšanā izmantojami aizsargi krūmgriežiem, lai pēc iespējas mazāk traumētu atstājamos kokus. Patīkami, ka smagie pretiežģēšanas zābaki nu ir kļuvuši vieglāki. Piedomāts arī par tādām „sīkumiem” – kā atvieglot šādu zābaku novilkšanu, tos piesvīdus pēc darbības stīvējot nost, un nepārplēst aizmugurē stulmu.

Stendā, kur tika piedāvāti GPS, elektroniskās datu ap-

strādes iespējas, interesants bija elektroniskais dastmērs, kas ļauj ievadīt datus ar Bluetooth sistēmu uzreiz pārsūtīt uz mobilo telefonu vai GPS un aprādāt.

Izstāde ļoti interesanti atklāja, cik ļoti plaša, daudzpusīga un attīstīta nozare ir mežsaimniecība, un tā nenozīmē tikai meža zāģēšanu un jauna meža iestādīšanu, kā tas dažkārt tiek uzskatīts daļā sabiedrības.

Mairita Bondare,
MKPC Madonas nodaļas
vadītāja

Resnu dimensiju malkas plēšanas un skaldīšanas iekārta

Dažādas inovatīvas ierīces koku gāšanai

Dažādi mērinstrumenti un elektroniskās datu apstrādes iespējas

Jaudīga celmu frēze

INTERESANTI JAUNUMI IZSTĀDĒ SOMIJĀ

Izstāde FinnMETKO notiek Somijā Jämsä jau kopš 1999.gada. Ar katru gadu palielinās izstādes dalībnieku skaits. Šogad izstāde pulcēja vairāk nekā 350 izstādes dalībnieku un trīs dienās to apskatīja 34 150 apmeklētāju.

Izstādē varēja apmeklēt dažādu firmu, kas piedāvā mežizstrādes, stādīšanas un augsnes sagatavošanas tehniku u.c., standus. Piemēram, apmeklētāji varēja apskatīt dažādus malkas skaldāmos agregātus. Šobrīd pieejamie skaldāmie malkas agregāti spēj sagriezt malkas sortimentus īsākos nogriežņos, kurus pēc tam saskalda. Saskaldītās pagales pārvieto uz konteineri. Griešanas mehānisms sastāv no ķēdes zāga. Malkas skaldāmie agregāti pieejami arī ar elektrisko piedziņu, vai pievienojami pie traktora.

Izstādē bija plašs klāsts kvadraciklu, kurus var pielāgot mežizstrādes vajadzībām. Kvadraciklus var aprīkot ar dažāda izmēra un jaudu manipulatoru piekabēm. Šādi aprīkotos kvadraciklus var izmantot mazo mežu īpašnieki savām meža apsaimniekošanas vajadzībām. Piekabē var iekraut dažāda garuma sortimentus. Ja nepieciešams pievest apaļkokus pāri mitrām vietām, tad uz kvadracikla riepiem var uzlikt ķēdes. Kvadraciklam var pievienot arī sniega tīrāmo lāpstu, ar kuru viegli atbrīvot no sniega mājas piebraucamo ceļu.

Jaunaudžu kopšanai izstādē tika piedāvāts jaunums – neliels traktors, kurš aprīkots ar speciālu zāģēšanas agregātu. Traktors īpaši labi piemērots apauguma novākšanai uz ai-

zaugušām zemēm. Vēl šāds traktors ir piemērots jaunaudžu kopšanai, kuras aug uz dažādām neizmantotām zemēm. Mākslīgi atjaunotā jaunaudzē uz neizmantotām zemēm traktors palielina darba ražīgumu par 6-10%.

Izstādē pirmo reizi tika prezentēts skorpiona tipa harvesteris. Lielākā atšķirība – harvesteris izliece ir kabīnes sānos, nevis kabīnēs priekšā. Tas palielina harvesteris operatora pārredzamību. Līdz ar to palielinās arī darba ražīgums. Operatoram palielinās koku gāšanas virzienu izvēle. Liels uzsvars harvesteris uzbūvē ir likts uz operatora ergonomiskajiem darba apstākļiem.

Apmeklētāji varēja apskatīt arī dažādas augsnes sagatavošanas iekārtas, stādāmās mašīnas un iegādāties ar darba drošību saistītus apģērbus un apavus par samērā zemām cenām. Nebija aizmirsts arī par citām vērtībām – vienā izstādes daļā bija eksponēti dažādi ar motorzāģi izveidoti dzīvnieki.

Izstādi apmeklēja interesenti no dažādām Eiropas valstīm, tomēr lielākā daļa apmeklētāju bija paši somi. Šādas izstādes apmeklējums ir lielisks ieguvums ikvienam, kurš interesējas par mežkopību vai atpūtu pie dabas.

Linda Muceniece,
MKPC Ziemeļaustrumu
nodaļas vadītājas vietniece

Augsnes gatavošanas iekārta

Malkas sagatavošanas agregāts

Kvadracikls aprīkots ar piekabi kokmateriālu izvešanai

Izstādē dažādu firmu piedāvājums

Ko tik ar motorzāģi nevar izveidot!

Foto: K. Muceniece

FSC mežu sertifikācija kļūst pieejamāka

Pasaulē nepārtraukti pieaug pieprasījums pēc sertificētas koksnes un dažādiem koksnes izstrādājumiem – mēbelēm, sadzīves priekšmetiem u.c., kas marķēti ar FSC* preču zīmi – tas nozīmē, ka koksne ir iegūta no saudzīgi apsaimniekotiem mežiem.

Foto: porcelanosablog.com

Sertifikācijas process atīstās, un visa pasaulē arvien vairāk paplašinās sertificētās mežu platības.

Latvijā vidējais koksnes produkcijas apjoms, kas tiek pārdots ar FSC sertifikātu, ir aptuveni 30-60%. Lai varētu saražot pieprasīto FSC produkciju, ir nepieciešama FSC sertificēta koksne no sertificētiem mežiem. Vidējie un mazie koksnes pārstrādes uzņēmumi, kuriem nav tiešas FSC koksnes piegādes no sertificētiem mežiem, īpaši asi izjūt FSC koksnes deficītu. Pārstrādes uzņēmumi ir ieinteresēti sadarboties ar meža īpašniekiem, lai veicinātu privāto mežu sertifikāciju.

FSC mežu apsaimniekošanas sertifikāts apliecina, ka konkrēts uzņēmējs savā mežā saimnieko atbilstoši FSC prasībām. Pašlaik lielākā daļa mežu Latvijā ir sertificēti. Galvenokārt tie ir valsts meži, kas ieguvuši starptautisku apliecinājumu par mežu apsaimniekošanas atbilstību pasaules standartiem. Latvijā izstrādāts arī nacionālais meža apsaimniekošanas FSC sertifikācijas standarta projekts, ko nepieciešams apstiprināt FSC. Jāatzīst, ka FSC sertifikāciju izvēlējušies arī privāto mežu īpašnieki, un katru

gadu FSC sertificēto meža īpašumu skaits un platība pieaug. Pieredze, sadarbojoties ar mežu īpašniekiem, liecina, ka daudzi īpašnieki baidās no sertifikācijas, jo pastāv mīts, ka sertifikācijas process ir sarežģīts, birokrātisks un dārgs. Viens no pieņemamākajiem risinājumiem ir sertifikācija meža īpašnieku grupas ietvaros.

KĀPĒC BŪTU JĀSERTIFICĒJAS?

Meža īpašnieku ieguvumi sertificējot savus mežus:

- pieejams koksnes noieta tirgus un informācija par to;
- iespēja izvērtēt un izvēlēties stabilus sadarbības un jaunus biznesa partnerus;
- koksnes cenas priekšrocības;
- skaidri un godīgi nosacījumi par apmaksu izstrādes laikā;
- neatkarīgu mežsaimniecības speciālistu novērtējums augstākai meža īpašuma darbības efektivitātei;
- speciālistu pakalpojumi ilgtspējīgas un dabiskas mežu apsaimniekošanas vadībai;
- normatīvo aktu skaidrojums, apmācības, iespējamo risku izvērtējums, mežu apsaimniekošanas ieteikumi;
- pieeja informācijai un iespēja izvēlēties atbilstošus, uzticamus

un profesionālus mežu pakalpojuma sniedzējus, kuriem nav sveši ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas nosacījumi;

- projektu izstrāde un papildu investīcijas apsaimniekotajās un FSC sertificētajās platībās.

KĀ IEGŪT FSC SERTIFIKĀTU?

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) ir uzsācis darbu pie meža īpašnieku grupas sertifikācijas izveides, atbilstoši FSC standartu prasībām.

MKPC uzņemas atbildību par lielāko daļu dokumentu, taču īpašniekam jānodrošina, ka īpašumā esošās mežu platības tiek apsaimniekotas atbilstoši LR likumdošanai un Latvijas FSC nacionālajam pagaidu standartam. Pirms lēmuma par sertifikāciju pieņemšanas, meža īpašnieks tiek ar MKPC sertifikācijas grupas pārstāvi, lai izprastu FSC sertifikācijas nosacījumus, kā arī savu atbildību.

Sertifikācijas izmaksas grupas sertifikācijā tiek sadalītas uz kopējo īpašnieku un īpašumu skaitu proporcionāli, kas ļauj krietni ietaupīt. Izmaksas tiek piemērotas individuāli, un tās ir atkarīgas no meža apsaimniekošanas vienību skaita,

sertifikācijā iekļaujamo hektāru apjoma, uzraudzības biežuma, kas tiek noteikts pirms sertifikācijas uzsākšanas.

MKPC sertifikācijas grupa sagatavo arī nepieciešamos dokumentus un veic rīksa izvērtējumu katra īpašnieka īpašumos.

Viens no būtiskajiem faktoriem ir tas, ka meža īpašnieks var būt pārliecināts, ka sertifikācija nepieprasa, lai meža īpašumi tiktu nodoti apsaimniekošanā kādam citam uzņēmumam, organizācijai vai privātai personai.

Lai iegūtu vairāk informācijas par sertifikāciju, iespējamajām izmaksām un ieguvumiem, sazinieties ar MKPC meža sertifikācijas grupu, rakstot uz e-pastu: sertifikacija@mkpc.llkc.lv.

*FSC (*Forest Stewardship Council* (latv. Mežu Uzraudzības Padome)) ir starptautisks saudzīgas mežsaimniecības sertifikāts, kas nodrošina reizi viedei draudzīgu, sociāli atbildīgu un ekonomiski izdevīgu meža apsaimniekošanu. FSC sertifikāta zīme ir atrodama uz visiem koksnes produktiem, kas nāk no saudzīgi apsaimniekota meža. Sertifikācija ir veikta vairāk nekā 80 pasaules valstīs, tai skaitā arī Latvijā.

Uldis Žurilo

Neaizmirsīsim aizsargāt jaunus kociņus!

Tuvojas kārtējā gada nogale, kas ir intensīvs darba laiks gan jaunaudžu kopšanai, gan aizsardzībai pret pārnadžu bojājumiem. Nepietiek tikai parūpēties par savu nākotnes mežu, to kopjot, svarīgi nodrošināt labvēlīgus saglabāšanās apstākļus, lai pārciestu ziemu un lai tas labāk augtu nākamajā gadā. Nedrīkst arī pieļaut jauno kociņu bojāšanu. Meža dzīvniekiem tas ir lielākais gardums. Iespējamo aizsardzības līdzekļu izvēle ir katra īpašnieka ziņa.

Kociņus iespējams pasargāt ar tādu aizsardzības līdzekli kā „Planskyd”, kas ir pulveris uz asins bāzes – 1 kg pulvera izšķīdina 5 l ūdens, lieto 10-15 litrus uz hektāru atkarībā no koku sugas. Rūpīgi sajauc, lai nav biezumu. Nepieciešamības gadījumā jākāš. Iegūto šķidrumu izsmidzina uz jauno kociņu galotnēm aptuveni 5 mililitru apmērā. Iedarbība ilgst līdz 6 mēnešiem.

Ir pieejams arī lietošanai gatavs līdzeklis „Trico”, kas ir izgatavots uz aitu tauku bāzes. Tas pieejams 5 un 10 litru fasējumā. Lieto 10-20 litrus uz hektāra atkarībā no kociņu izmēra. Aizsardzības efekts saglabājas līdz 8 mēnešiem.

Plaši tiek izmantots arī līdzeklis „Cervacol Extra”, kas ir smērējama pasta. Tās sastāvā ir līmviela un silikāta smiltis. Repelents aizsargājošo funkciju nodrošina 3 veidos – ar krāsu, garšu un raupjumu. Ar repelentu tiek apsmērēti aptuveni 5-10 cm no centrālā galotnes dzinuma. Lieto 2-3 kg uz 1000 stādiem atkarībā no koku sugas. Saglabājas no uzsmērēšanas brīža līdz nākamā veģetācijas perioda vidum.

Visi pieminētie aizsardzības līdzekļi ir praksē pārbaudīti. Izvēli var veikt gan pēc līdzekļa cenas, gan pielietošanas veida. Protams, gala izvēli noteiks citu meža īpašnieku atsauksmes.

„Planskyd” un „Trico” iz-

platītājs: SIA American Equipment & Supply (tāl. 67100542, mob. tālr. 29458961).

„Cervacol Extra” izplatītājs: SIA Graderlitas, Lietuva: mob. tālr. +370 68521688, e-pasts info@graderlitas.lt, tīmekļa vietne www.graderlitas.lt. Latvijā to var iegādāties pie SIA Baltic Agro: www.balticagro.lv, tālr.

67228851, SIA „Augu aizsardzības serviss” (tāl. 67553685), Meža konsultāciju pakalpojumu centrā (mob. tālr. 29164951).

Lai veicas un izdodas nosargāt un saglabāt Latvijas zeltu – mežu!

Uldis Šēnbergs,
MKPC Dienvidkurzemes
nodaļas vadītājs

Aicinām apmeklēt mācību kursu „Mežaudžu kopšanas pamati”

Mācību mērķis ir uzlabot meža īpašnieku un mežsaimniecisko darbu pakalpojumu sniedzēju zināšanas par meža apsaimniekošanu, kas ļaus strādāt efektīvāk, kvalitatīvāk un videi draudzīgāk.

Kursu dalībniekiem ir iespēja 5 dienu laikā klātienē apgūt zināšanas par mežsaimniecības pamatjautājumiem – meža tipi, meža apsaimniekošanu, meža atjaunošanu, jaunaudžu kopšanu, krājas kopšanas cirtēm, dabas aizsardzību, meža sertifikāciju un citiem jautājumiem. Praksē varēs apgūt ražīgas darba metodes, strādājot ar motorzāģi un krūmgriezi. Klātienē kursu starplaikā dalībnieki papildinās zināšanas pašmācības ceļā. Kursu noslēgumā notiks teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu pārbaude mežā.

Apmācībās piedalās lektori no LVMI Silava, Pasaules Dabas fonda, AS Latvijas Finieris un Latvijas Lauksaimniecības universitātes.

Klausītāji saņems izdales materiālus un pēc kursu beig-

šanas – sertifikātus. Pēc praktisko iemaņu pārbaudes mežā varēs iegūt apliecību par zināšanu apguvi darbam mežā ar motorzāģi un krūmgriezi.

Papildinot zināšanas pašmācības ceļā un sekmīgi nokārto-

jot teorētisko pārbaudījumu, kursu dalībnieki saņems apliecību „Meža atjaunošana un kopšana”, kas noderēs, piedaloties AS „Latvijas valsts meži” atklātajos konkursos mežsaimniecisko darbu veicējiem.

Mācības nodrošinās SIA „Lauku konsultāciju un izglītības centrs” filiāle „Meža konsultāciju pakalpojumu centrs”. Plašāka informācija par norises vietām un laikiem: www.mkpc.llkc.lv vai pā tālruni 29160755

Lektors Pēteris Kaļiņikovs

Foto: Maija Birkena – Dzelzkalēja

Iepazīsim parasto irbeni!

Rudens izdaiļo ne tikai koku lapas. Rudeni parādās arī dažādi augļi un ogas. Reizēm tie ir koši sarkani un, tos nepazīstot, piesardzības dēļ paejam garām. Viens no tādiem krūmiem ir parastā irbene (*Viburnum opulus L.*).

Parastā irbene ir līdz 4 m augsts kaprifoliju dzimtas vasarzaļš krūms, kas Latvijas teritorijā bieži sastopams mitros krūmājos, grāvmalās, ezermalās, aug izklaidus un lielas audzes neveido. Zied jūnijā baltiem ziediem, bet augusta beigās, septembrī tam nogatavojas augļi – sarkani, sulīgi, ovāli kaulēni ķekaros.

ĻOTI VĒRTĪGS KRŪMS

Irbene ir ļoti vērtīgs krūms, jo lietojams gan tradicionālajā un tautas medicīnā, gan kulinārijā un konditorejā. Augļos ir daudz cukuru, pektīnvielu, miecvielu, vitamīnu, mizā atrodas sveķveida vielas, glikozīdi, flavonoīdi, saponīni, dažādas vērtīgas skābes, lapās – pat tādas organismam vajadzīgas minerālvielas kā molibdēns, selēns un bārijs. Savukārt irbenes sēklas satur pat vairāk kā 20 procentiem eļļas.

Iedarbība: augļi ir tonizējoši, savelkoši, dziedinoši, pretiekaisuma, diurētiski, pastiprina sirds muskuļa darbību; mizas ir nomierinošas, antispazmatiskas, pretiekaisuma, pretasiņošanas, paaugstina dzemdes tonusu, sašaurina asinsvadus. Ziedus izmanto brūču apmazgāšanai un aizsmakuša kakla skalošanai, lapu uzlējumus lieto pret histēriju.

Irbenes dziedniecisko iedarbību vislabāk zina sirmgalvjī, kuri bijuši Sibīrijā. Viņiem tā bija zaļu zāle, ko lietoja pret augstu temperatūru, drudzi, ādas slimībām, zobu vainām, kaulu sāpēm un pumpām, cepa pīrāgos un ēda uzturā labās garšas dēļ.

Uzglabāšana ļoti vienkārša – sakar ķekarus pie mājas pakša, sasalušus atlaidina un lieto. Piemēram, savāra ar pienu, ja moka klepus. Pat vairākus mēnešus glabāti augļi nezaudē garšu, krāsu un vitamīnus.

IRBENE – NODERĪGA DAŽĀDĀM KAITĒM

Irbenes vajadzētu sagatavot ziemas krājumiem arī mums. Jo gan ogas, gan sula un mizas spēcina un tonizē visu organismu. Der pret saaukstēšanās slimībām, mazina aizsmakumu un elpceļu iekaisumus, palīdz ārstēt ekzēmas un furunkulus, sklerozī, nomierina, mazina sāpes. Ja gadījusies caureja, noderēs mizu un augļu novārījums.

Irbenu sulu tautas medicīnā ieteikts lietot ļaundabīgu veidojumu ārstēšanai, īpaši tad, ja tie diagnosticēti piena dziedzerī vai zarnu traktā.

Irbenu sulu ar medu lieto pa 1/3 glāzes trīs vai četras reizes dienā pirms ēšanas. Tā uzlabos tonusu ikvienam un dos enerģiju pie lielām slodzēm, bet īpaši to iesaka kungiem vislabākajos gados.

PAMĒGINI!

- Pieber burciņu ar **irbeņogām**, pārlej ar **medu** – garšīgs ierocis ciņai ar saaukstēšanos, elpceļu iekaisumiem, aknu vainām. Var gatavot **kompotu**: ogas aplej ar cukura sirupu (400 gr uz 1litru ūdens) un pasterizē 95 grādu temperatūrā puslitra burkā 20 minūtes.

- **Irbenes** izberž caur sietu (var saberzt putriņā ar visiem kauliņiem) un attiecībā 1:2 samaisa ar **medu**. Šis gardais sirups gan veicina aknu darbību un palīdz tikt galā ar bronhītu vai pneimoniju, gan klievē satraukumu un stiprina organismu, lai slimības netiktu klāt. Lieto pa 1 ēd.k. 3 x dienā.

- **Pikantā mērce** – irbeņu biezenim pievieno samaltas kadiķogas un garšvielas pēc savas gaumes, lieto ketčupa vietā. Vislabāk sader ar teļa, medijuma un treknu gaļu.

- Pie hroniska noguruma vai pārpūles, vakaros gatavo **tēju**, kuras sastāvā viena daļa irbeņogu, piecas daļas mežrozīšu augļu, divas – piparmētru.

- ½ naža galu izkaltētu un kafijas dzirnaviņās samaltu irbeņu sēklu pievieno **brokastu kafijai**, vēl vairāk pastiprinot dzēriena tonizējošo efektu.

- **Ķirbju biezenim** pievieno irbeņu sulu, saldina pēc garšas. Var ēst tāpat vai ar biežpiena masu, putukrējumu pie biežputrām.

- Irbenes ļoti labi **glabājas svaigas** – sagriež ķekarus un pakarina vēsumā – kādā nojumē, malkas šķūnītī, lodžijā – galvenais, lai ūdens netek uz galvas. Ja sasals – būs garšīgākas. Protams, var glabāt ledusskapī sasaldētas vai pat svaigas (ogām ir īpatnēja smarža), vajadzības reizē būs pie rokas, lai kāds laukā laiks.

Zeltīte Kaviere,
Zemnieku saimniecība
"Silkalni"

Izmaiņas medību iecirkņu veidošanā

Stājoties spēkā jaunajiem MK noteikumiem Nr.421 „Medību noteikumi”, medniekiem un zemju īpašniekiem būs svarīgi iepazīties ar izmaiņām un izprast tās. Šoreiz skaidrojums par medību iecirkņu veidošanu.

Izvērtējot spēkā esošā Medību likuma un jauno Medību noteikumu tiesību normas, aicinu pievērst uzmanību sekojošām:

1. Medību tiesības primāri pieder medību tiesību īpašniekam, tātad personai, kurai medijamo dzīvnieku brīvai dzīvošanai derīgā un medībām izmantojamā platība ir īpašumā vai valdījumā. Konkrētā persona šīs platības, ja tās uz medību līguma pamata nav nodotas citai personai, medībām uz nelimitētiem medijamiem dzīvniekiem drīkst izmantot pati, neregistrējot medību iecirkni. Medību tiesību īpašniekam pastāv tiesības reģistrēt savu medību iecirkni, kļūstot vienlaikus arī par medību tiesību lietotāju, ievērojot Medību noteikumos noteiktos nosacījumus par medību iecirkņa izveidošanu un reģistrācijas kārtību pie nosacījuma, ka ir pietiekošas medību platības. Reģistrējot medību iecirkni, medību tiesību īpašnieks pats isteno medību norises dokumentēšanas un informācijas aprites kārtības noteiktos nosacījumus – analogi, kā to dara medību tiesību lietotājs.

2. Medību tiesības var piederēt arī medību tiesību lietotājam (jebkurai fiziskai vai juridiskai personai), ja medību tiesības medību tiesību īpašnieks ir nodevis medību tiesību lietotājam uz medību līguma pamata, un tas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai ir reģistrējis medību iecirkni.

3. Medību iecirkni var reģistrēt, ja vienlaidus medību platība (medību platība neatrodas tālāk par 100 metriem cita no citas, attālumā neieskaitot līnijveida infrastruktūras objektu platumu), kuru apsaimnieko viens medību

tiesību lietotājs, nav mazāka par minimālo medību platību, kurā atļauts medīt limitētos medijamos dzīvniekus, tātad ne mazāka par 200 ha, ieskaitot meža zemi un lauksaimniecībā izmantojamo zemi. Medību iecirkņu izveidošanas un reģistrēšanas kārtība nosaka dokumentu kopu, kuru jāiesniedz Valsts meža dienestā. Viena mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas tiek pieņemts lēmums. Labvēlīga lēmuma rezultātā divu darbdienu laikā veic medību iecirkņa reģistrāciju.

4. Medību iecirkņa platība var samazināties gan pēc Valsts meža dienesta iniciatīvas, ja spēkā stājas tiesas spriedums par medību platības izslēgšanu no medību iecirkņa vai medību līgumā minētā medību platība vairs neveido medību iecirkni kā vienlaidus platību, vai beidzas medību līguma termiņš, gan uz medību tiesību īpašnieka iesnieguma pamata, ja Valsts meža dienests saņem iesniegumu no līguma slēdzējušu pārstāvjiem ar rakstveida pierādījumiem par līguma izbeigšanu atbilstoši līgumā noteiktajai kārtībai vai ja Valsts meža

dienests saņem iesniegumu no medību tiesību īpašnieka, tā pilnvarotas personas vai medību tiesību lietotāja par līguma izbeigšanu, mainoties kādai no šīm minētajām personām.

5. Medību iecirkņa platību var palielināt, noslēdzot rakstveida līgumus ar medību tiesību īpašniekiem par medību tiesību nodošanu (medību līgumus). Medību tiesības var nodot tikai vienai personai uz termiņu, kas nav īsāks par vienu gadu. Slēdzot medību līgumus, jāievēro, ka līgumā jāietver „Medību noteikumos” noteiktās sastāvdaļas. Lai izdarītu grozījumus medību iecirkņa platībā, jāraksta iesniegums Valsts meža dienestam un jāpievieno „Medību noteikumos” paredzētos dokumentus. Viena mēneša laikā iesniegumu izskata un pieņem lēmumu. Labvēlīga lēmuma rezultātā divu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas izdara grozījumus medību iecirkņa platībā. Gadījumos, kad Valsts meža dienestā saņemti vairāki iesniegumi par vienu un to pašu medību platību reģistrēšanu dažādos medību iecirkņos, iesniegumus izskata saņemšanas kārtībā, līdz ar to medību tiesību lietotāja statusu vismaz uz vienu gadu konkrētajā medību platībā iegūst tā persona, kura laicīgāk iesniegusi Valsts meža dienestā kvalitatīvi noformētu dokumentu paketi. Medību

tiesību lietotājs medību platības drīkst izmantot tikai pēc ieregistrēšanas medību iecirkņa sastāvā.

6. Brīvs no saskaņojumiem mednieks var būt tikai medijot medijamos ūdensputņus publiskās ūdenstilpnēs un to tauvas joslās. Nedrīkst aizmirst, ka vienas dienas laikā pēc medībām veiksmīgu medību gadījumā mednieks pats reģistrē nomedītos ūdensputņus līdz sugas līmenim nomedīto dzīvnieku reģistrācijas žurnālā, bet mēneša laikā pēc medību sezonas beigām Valsts meža dienesta uzraugošajā struktūrvienībā iesniedz informāciju par iepriekšējā medību sezonā nomedītajiem ūdensputņiem. Citus nelimitētos medijamos dzīvniekus publiskajās ūdenstilpnēs un to tauvas joslās drīkst medīt vienīgi medību tiesību īpašnieki vai medību tiesību lietotāji (atkarībā no medību līgumos atrunātā).

Katram no mums, medniekiem, būs svarīgi pašam izlasīt un iedziļināties medības reglamentējošajos normatīvajos aktos, jo izmaiņas ir būtiskas, un tās visas vienā rakstā nav iespējams uzskaitīt.

Novēlu, lai normatīvo aktu neizpildīšana nezināšanas dēļ neaizēno medību prieku!

Jānis Dzalbs,

MKPC Dienvidlatgales nodaļas vadītājs, mednieks

Foto: no medniekiem.lv

IZDOTA MONOGRĀFIJA "ČETRI MEŽZINĀTŅU MOTĪVI"

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts (LVMI) "Silava" izdevis Jāņa Doņa, Pētera Zālīša, Daiņa Ruņģa, Tāļa Gaitnieka un Jurgā Jansona **monogrāfiju "Četri mežzinātņu motīvi"**. Tajā apkopoti oriģinālraksti par četrus gadus (2010-2013) pētījumu rezultātiem Valsts pētījumu programmas NATRES LVMI "Silava" projektā "Inovātīvu meža audzēšanas tehnoloģiju izstrāde mežsaimnieciskās ražošanas produktivitātes un mežsaimniecības konkurētspējas palielināšanai". Grāmata būs noderīga ikvienam mežsaimniecības speciālistam zināšanu papildināšanai un profesionālās pārliecības nostiprināšanai.

Autoru kolektīvs ir pateicīgs Izglītības un zinātnes ministrijai un Zemkopības ministrijai par iespēju veikt šos ilgtermiņa pētījumus. Īpašu paldies viņi saka Meža pētīšanas stacijas un akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" vadībai par vispārējo atbalstu, kā arī ikvienam darbiniekam, kurš personīgi palīdzēja un piedalījās pētījumu objektu izvēlē un izveidē.

Monogrāfijas saturs:

- Ievads. Mežzinātne un zināšanas Latvijas mežsaimniecībai;
- *Jānis Donis*. Latvijas mežsaimnieciski nozīmīgāko koku sugu pilnveidotās bonitāšu skalas;
- *Pēteris Zālītis, Jurgis Jansons*. Salikto bērza audžu ražība un to apsaimniekošanas režīms;
- *Dainis Ruņģis*. Molekulāro marķieru izmantošana meža koku selekcijā;
- *Tālis Gaitnieks*. *Phlebiopsis gigantea* (Fr.) Jül. nozīme *Heterobasidion annosum* s.l. izraisītās sakņu trapes izplatības ierobežošanā;
- Forest science as a source of new knowledge for the Latvian forestry (English summary).

Par iespējām grāmatu iegādāties lūdzam interesēties LVMI "Silava" Informācijas centrā Salspilī, Rīgas ielā 111, 220.kab., e-pasts: info@silava.lv.

Apmācības medniekiem

Aicinām medniekus un citus interesentus piedalīties apmācībās Savvaļas dzīvnieku slimības, medijuma gaļas higiēna un pārtikas drošība.

Apmācību laikā to dalībnieki iepazīsies ar šādiem jautājumiem:

- Medijamo dzīvnieku anatomija, fizioloģija un uzvedība;
- Medijuma gaļas higiēna un aprites prasības;
- Savvaļas dzīvnieku lipīgās slimības;
- Praktiskajā nodarbībā – medijamā dzīvnieka vizuālā apskate, iekšējo orgānu izņemšana, paraugu noņemšana un kautķermeņa sagatavošana tālākai lietošanai.

Apmācības tiek organizētas sadarbībā ar Pārtikas un Veterināro dienestu. Informācija par apmācību laikiem un vietām: www.mkpc.llkc.lv vai pa tālruni 29160755 (Maija Birkena – Dzelzkalēja).

Apmācības tiek organizētas Eiropas Savienības un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” aktivitātes „Arodapmācības” apakšaktivitātes „Nozares speciālistu līmeņa mācību organizēšana” ietvaros.

Mednieku kandidātu un medību vadītāju apmācība

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra filiāle "Meža konsultāciju pakalpojumu centrs" aicina pieteikties mednieku un medību vadītāju kandidātu kursiem.

Tuvākajā laikā plānotās mācību norises vietas – "Rīga Shooting Center", Ventspilī un Daugavpilī.

Pēc pilna apmācību kursa apgūšanas tā dalībniekam izsniegs izziņu par apmācību, kas ir derīga mednieka vai medību vadītāja eksāmena kārtīšanai Valsts meža dienestā

Pieteikšanās pa tālr. 20223626 vai e-pastu: juris.saiters@mkpc.llkc.lv.

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

Nodaļa	Biroji	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Česu nodaļa	Česu birojs	Laila Šestakovska	28323647
	Siguldas birojs	Laila Šestakovska	28323647
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
Dienvidlatgales nodaļa	Krāslavas birojs	Jānis Dzbalis	65620019, 26459513
Limbažu nodaļa	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 28307178
Ludzas nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Madonas nodaļa	Madonas birojs	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Preiļu nodaļa	Preiļu birojs	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Rēzeknes nodaļa	Rēzeknes birojs	Jolanta Grīnušova	28692818
Rīgas reģionālā nodaļa	Iecavas birojs	Agris Kauliņš	26498315
Sēlijas nodaļa	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	26465432
	Aizkraukles birojs	Jānis Sēlis	26465432
Zemgales nodaļa	Jelgavas birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
	Dobeles birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Linda Vladimirova	64474022, 26314426
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldīgas birojs	Valdis Usne	26438175
Ziemeļvidzemes nodaļa	Talsu birojs	Linda Spade	25468419
	Valmieras birojs	Andris Vīris	64250210, 26108426
Apmācību centrs «Pakalnieši»		Danuta Kiopa	26141853

Čiekura

NĀKAMJĀ NUMURĀ

- ♦ Kā Dānijā audzē Ziemsvētku kociņus
- ♦ Par skuju izmantošanu ziemā
- ♦ Aktuālie meža darbi ziemā

Čiekurs

informatīvais izdevums

Izdevumu iespēšanai sagatavoja SARMĪTE GRUNDŠTEĪNE, MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob. 29133563, ciekurs@mkpc.llkc.lv
Maksliniece – D. Brinkmane
Druka – SIA Microdot

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450

mkpc@mkpc.llkc.lv;
www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

